

ต้นแบบกฎหมายสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย (Model Legislative Provisions to Support the Needs and Protect the Rights of Victims of Terrorism) *

ลัทธิกา เนตรทัศน์**

บทนำ

การก่อการร้ายไม่เพียงแต่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงในระดับชาติและระดับสากล เมื่อพิจารณาในระดับปัจเจกผลกระทบจากภัยคุกคามดังกล่าวสร้างความเสียหายทางทรัพย์สิน ชีวิตร่างกาย และจิตใจของเหยื่อได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย การก่อการร้ายส่งผลให้เกิดการเสียชีวิตและการบาดเจ็บ ความทุกข์ทรมาน และความเจ็บป่วยเรื้อรังของอวัยวะภายใน เช่น ระบบประสาท ระบบทางเดินหายใจ หัวใจ หลอดเลือด และการติดเชื้อที่มีผลต่อสมรรถภาพของร่างกายและความสามารถในการดำรงชีวิต ขณะเดียวกันประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมในเหตุการณ์ก่อการร้ายยังส่งผลต่อความคิด และความรู้สึกของบุคคล ทำให้เหยื่อและผู้ที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ต้องเผชิญกับความหวาดกลัว ความเครียด ความวิตกกังวล และความซึมเศร้า^๑

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๒๒ สำนักงานต่อต้านการก่อการร้ายแห่งสหประชาชาติ (United Nations Counter-Terrorism Centre: UNCT) ร่วมกับสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) และสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) เผยแพร่ต้นแบบกฎหมาย (Model Legislative Provision) สนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการทบทวนและพัฒนากฎหมายภายในของประเทศสมาชิก รวมถึงขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอสาระสำคัญของต้นแบบกฎหมายสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง

* บทความประจำเดือนเมษายน ๒๕๖๕

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ ‘Effects of terrorism: A trauma and victimological perspective’, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕ จาก <https://www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-14/key-issues/legal-framework/intro.html>

ต้นแบบกฎหมายเพื่อการสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย^๒

ต้นแบบกฎหมายสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย ประกอบด้วยบทบัญญัติ ๑๖ บท ๓๙ มาตรา โดยหลักการต่าง ๆ มีพื้นฐานจากกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเหยื่อจากอาชญากรรม การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง การใช้ความรุนแรง และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรม การจัดทำต้นแบบกฎหมายมีเป้าหมายเพื่อสร้างมาตรฐานการปฏิบัติต่อเหยื่ออย่างเสมอภาคและตอบสนองความต้องการของเหยื่อเป็นสำคัญมากกว่าการพิจารณาสาเหตุที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ต้นแบบของกฎหมายเป็นเพียงแนวทางพื้นฐานสำหรับผู้ออกกฎหมายในการพัฒนากฎหมายภายในประเทศตามกรอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ สาระสำคัญของต้นแบบกฎหมายสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย ประกอบด้วยข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้

บทที่ ๑ บทบัญญัติทั่วไป มีสาระสำคัญกำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้าย แบ่งการรับรองสิทธิสำคัญ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความช่วยเหลือที่จำเป็น เช่น ความช่วยเหลือทางการแพทย์ ความช่วยเหลือด้านสภาพจิตใจ และความช่วยเหลือทางสังคม เป็นต้น ๒) การชดเชยที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง การยุติและการรับประกันการเกิดขึ้นซ้ำของเหตุที่ถูกละเมิด ๓) การคุ้มครองความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ความเป็นส่วนตัวและชื่อเสียง ๔) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อ และ ๕) การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและการเยียวยา

นอกจากนี้ ได้กำหนดแนวทางให้มาตรการที่ใช้ในกฎหมายอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน การไม่เลือกปฏิบัติและการปฏิบัติต่อเหยื่อจากอาชญากรรมทุกรูปแบบ อีกทั้งมาตรการภายใต้กฎหมายควรเป็นไปตามแนวคิดด้วยเหยื่อเป็นศูนย์กลาง (Victim-Centered Approach) ส่งเสริมหลักการที่ทำให้เหยื่อได้รับอันตรายน้อยที่สุด (do no harm) เคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเป็นอยู่ที่ดีของเหยื่อ ตลอดจนให้ความสำคัญกับเหยื่อที่เป็นกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มพิเศษ โดยเฉพาะเด็กที่เกิดจากความรุนแรงทางเพศและการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ เหยื่อจากการก่อการร้ายหรืออาชญากรรมดังกล่าวไม่ควรถูกละเมิดหรือถูกดำเนินคดีในความผิดที่กระทำลงในระหว่างนั้น หรือการกระทำความผิดที่เป็นผลมาจากการถูกค้ามนุษย์หรือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กที่เกิดในกลุ่มผู้ก่อการร้าย รวมถึงบุคคลอื่นที่ถูกมองว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็นในฐานะของคู่สมรสหรือผู้ใกล้ชิด

บทที่ ๒ เขตอำนาจศาล กฎหมายนี้จะใช้บังคับกับเหยื่อจากการก่อการร้าย ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) เหยื่อจากการก่อการร้ายที่เหตุอันเกิดขึ้นภายในอาณาเขตหรืออยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐ ๒) เหยื่อที่มีสัญชาติของรัฐตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเหยื่อจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตของรัฐ และ ๓) กรณีที่

^๒ สรุปลงความจาก Model Legislative Provisions To Support The Needs And Protect The Rights of Victims of Terrorism เข้าถึงต้นฉบับได้ที่ https://www.un.org/counterterrorism/sites/www.un.org.counterterrorism/files/220204_model_legislative_provisions.pdf

เหยื่อไม่อยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจการพิจารณาของรัฐ กฎหมายนี้จะนำไปใช้ตามความจำเป็นและเท่าที่เป็นไปได้

บทที่ ๓ นิยามศัพท์ ต้นแบบกฎหมายวางกรอบแนวคิดการกำหนดคำจำกัดความของคำศัพท์ในกฎหมาย โดยชี้ให้เห็นว่าความชัดเจนของนิยามศัพท์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมหลักนิติธรรม ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อควรได้รับทราบบทบาทและความรับผิดชอบหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสิทธิและบริการตามกฎหมาย

บทที่ ๔ การประสานงาน ความร่วมมือ และการกำกับดูแล กำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจจัดตั้งหน่วยประสานงานเหยื่อก่อการร้าย ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน สมาคมเหยื่อก่อการร้าย ทนายความ และสมาคมสิทธิสตรี โดยหน่วยประสานงานจะได้รับทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระ

หน่วยประสานงานจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการกลไกจากส่วนกลางเพื่อระบุความต้องการของเหยื่อและส่งต่อไปยังหน่วยทางทะเบียน รวมถึงพัฒนาแผนปฏิบัติงานระดับชาติที่เป็นรูปธรรม และมาตรการเพื่อใช้ภายใต้กฎหมายนี้ ตลอดจนกำกับดูแลการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

Registry of Victims เป็นหน่วยทางทะเบียนทำหน้าที่จดทะเบียนให้กับผู้ที่เป็นเหยื่อจากการก่อการร้ายและเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้รับคามยินยอม รวมถึงใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการลงทะเบียนให้กับเหยื่อ และหลีกเลี่ยงขั้นตอนและมาตรการที่ทำให้รู้สึกตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน โดยเฉพาะการใช้มาตรการพิเศษสำหรับผู้ที่มีความเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงทางเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่าพื้นเมือง และผู้พลัดถิ่น

บทที่ ๕ สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือ จะคำนึงถึงความต้องการของเหยื่อเป็นสำคัญ ความช่วยเหลือดังกล่าวครอบคลุมความช่วยเหลือทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และจะจัดให้มีตราบเท่าที่เหยื่อยังคงต้องการ นอกจากนี้ ให้ความสำคัญกับมาตรการสำหรับเหยื่อที่เป็นกลุ่มเปราะบางและเหยื่อที่ต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้านอย่างเร่งด่วน เช่น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศ เด็ก และผู้สูงอายุ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่อชีวิตและบรรเทาอันตรายดังกล่าวโดยเร็วที่สุด

สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือแบ่งเป็น ๕ ด้านดังนี้

๑) ความช่วยเหลือทางการแพทย์ แบ่งเป็นความช่วยเหลือด้านร่างกาย ได้แก่ การรักษาอาการบาดเจ็บ ความทุพพลภาพ การบริการฉุกเฉิน การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย ความช่วยเหลือด้านยาและเวชภัณฑ์ และความช่วยเหลือด้านสภาพจิตใจ เช่น การบำบัดและการให้คำปรึกษา

๒) ความช่วยเหลือด้านสิ่งของที่จำเป็น โดยเฉพาะปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม การจัดสรรที่พักอาศัย สุขาภิบาล และบริการที่จำเป็น เช่น พลังงาน การขนส่ง และการสื่อสาร

๓) ความช่วยเหลือทางสังคม ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม การคุ้มครองสิทธิของครอบครัวและสิทธิเด็ก การใช้มาตรการส่งเสริมการเข้าถึงความช่วยเหลือสำหรับผู้พิการ และการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมและศาสนา

๔) ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ซึ่งเป็นความช่วยเหลือตามหลักการไม่เลือกปฏิบัติและหลักความเป็นกลาง

๕) ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น บริการทางกฎหมายหรือวิชาชีพอื่นที่จำเป็นสำหรับเหยื่อ บริการสำหรับพิธีกรรมทางศาสนา บริการด้านเอกสาร เป็นต้น

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีมาตรการสำหรับการประเมินผล โดยความช่วยเหลือทั้งหมดจะต้องเข้าถึงได้และอยู่ในลักษณะพร้อมให้บริการโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

บทที่ ๖ สิทธิได้รับการฟื้นฟู (Right to reparation) เหยื่อจากการก่อการร้ายมีสิทธิได้รับการเยียวยาผลกระทบจากการก่อการร้าย ซึ่งสิทธิในการฟื้นฟูครอบคลุมสิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีความผิดทางอาญาข้อหาการก่อการร้าย ศาลอาจสั่งให้ชดเชยค่าเสียหายไปในคราวเดียวกันได้ หรือเหยื่อมีสิทธิที่จะดำเนินคดีทางแพ่งเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยที่การดำเนินคดีอาญาไม่เป็นการจำกัดสิทธิของเหยื่อที่จะใช้สิทธิทางแพ่ง ค่าสินไหมทดแทนที่มีสิทธิได้รับ เช่น ค่าใช้จ่ายงานศพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ ค่าเสียหายต่อสภาพจิตใจความทุกข์ทรมาน หรือค่าเสียหายอย่างอื่นซึ่งเป็นความสูญเสียที่เป็นผลโดยตรงจากการก่อการร้าย

สิทธิฟื้นฟูสมรรถภาพ (Right to rehabilitation) เหยื่อจากการก่อการร้ายมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูความผาสุกทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะจัดให้มียุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน และโครงการสำหรับการฟื้นฟูที่ครอบคลุมการดูแลทั้งร่างกายและจิตใจ การบริการด้านกฎหมายและสังคม

สิทธิที่จะได้รับความพึงพอใจ (Right to satisfaction) เหยื่อจากการก่อการร้ายจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ โดยเฉพาะสิทธิรับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ หน่วยงานที่มีอำนาจมีหน้าที่เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ก่อการร้าย สาเหตุ และตัวบุคคลที่ก่อเหตุ ตลอดจนกระบวนการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี และการลงโทษผู้กระทำความผิด เว้นแต่เหยื่อไม่ต้องการรับรู้ข้อมูลดังกล่าว

สิทธิรับประกันการไม่เกิดขึ้นซ้ำของเหตุการณ์ โดยหน่วยงานที่มีอำนาจจะใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพป้องกันการก่อการร้าย เช่น การจัดการกับเงื่อนไขที่นำไปสู่การก่อการร้ายทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ การขาดหลักนิติธรรม การละเมิดสิทธิมนุษยชน และการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย การส่งเสริมมาตรฐานสากลโดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย กองกำลังทหารและความมั่นคง

บทที่ ๗ มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกายและจิตใจ และความเป็นส่วนตัว หน่วยงานที่มีอำนาจต้องจัดให้มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงความเป็นส่วนตัวของเหยื่อและครอบครัว และจัดให้มีมาตรการพิเศษสำหรับเหยื่อที่มีความต้องการ

เฉพาะ โดยพิจารณาลักษณะและความเปราะบางของเหยื่อแต่ละคน นอกจากนี้ เหยื่อมีสิทธิที่จะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเกี่ยวกับการใช้มาตรการคุ้มครอง สิทธิหรือขอให้มีการทบทวนคำสั่งเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง และสิทธิที่จะได้รับแจ้งการยกเลิกมาตรการคุ้มครอง แต่จะไม่มีกรยกเลิกมาตรการดังกล่าวขณะที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี

มาตรการคุ้มครองครอบคลุมการปกป้องเหยื่อจากการถูกคุกคาม การข่มเหง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ รวมถึงการส่งตัวกลับประเทศตามสัญญาโดยสมัครใจ อย่างไรก็ตาม มาตรการตามบทนี้จะดำเนินการให้สอดคล้องกับสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองตลอดกระบวนการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อเหยื่อ โดยศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจจะจัดให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของเหยื่อที่คดียุติอยู่ระหว่างการพิจารณา ความคุ้มครองดังกล่าวครอบคลุมถึงพยาน ผู้ให้ข้อมูล ผู้ช่วยเหลือเหยื่อ และผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

มาตรการคุ้มครองสภาพจิตใจของเหยื่อควรหลีกเลี่ยงขั้นตอนที่ทำให้เหยื่อเกิดความรู้สึกตกเป็นเหยื่อ (victimization) ซ้ำ เช่น ลดความจำเป็นของการสอบปากคำซ้ำ หลีกเลี่ยงให้เหยื่อเผชิญหน้ากับผู้ต้องหา ฝั่ระวังการกระทำของผู้ต้องหาหรือทนายความที่อาจเป็นการคุกคามเหยื่อ และระวังการเปิดเผยข้อมูลสำคัญต่อสาธารณะ

มาตรการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว เหยื่อจะได้รับความคุ้มครองจากการละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองจากสื่อและการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งการเก็บรวบรวมประมวลผล จัดเก็บ โอน และใช้ข้อมูลจะต้องได้รับความยินยอมจากเหยื่อและผู้ให้สัมภาษณ์ และการจัดการข้อมูลดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิความเป็นส่วนตัวตามหลักสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่เหยื่อถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยมีการเปิดเผยข้อมูลจากบุคคลที่ทราบข้อมูลดังกล่าวจากการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อซึ่งการเปิดเผยข้อมูลนำไปสู่การระบุตัวตนของเจ้าของข้อมูล บุคคลดังกล่าวอาจมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย

บทที่ ๘ สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Right to information) หน่วยประสานงานมีหน้าที่แจ้งให้เหยื่อทราบเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสิทธิของเหยื่อภายใต้กฎหมาย โดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับการชดเชย การคุ้มครอง และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนวิธีการและรายละเอียดการใช้สิทธิดังกล่าว

บทที่ ๙ การเข้าถึงกระบวนการความยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมสำหรับเหยื่อจากการก่อการร้ายต้องเป็นกระบวนการที่เข้าถึงได้ เป็นธรรม และรวดเร็ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แจ้งให้เหยื่อทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย การมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น การต่อสู้คดีด้วยตนเอง การแต่งตั้งทนายความหรือการมีที่ปรึกษากฎหมาย การเข้าฟังการพิจารณาคดี เป็นต้น สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนผ่านการดำเนินคดีทางแพ่ง หรือกระบวนการทางปกครอง ตลอดจนสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เพื่อเป็นกระบวนการทางเลือก ซึ่งอาจนำมาใช้ตามความเหมาะสมเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายอื่น ศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจอาจใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควบคู่ไปกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือดำเนินการตามคำขอของเหยื่อ โดยจะต้องมีการแจ้งข้อเท็จจริงในคดี สิทธิในกระบวนการและผลจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้คู่กรณีทราบ

บทที่ ๑๐ ความช่วยเหลือทางกงสุลและความคุ้มครอง ในกรณีที่เหยื่อซึ่งการก่อการร้ายเกิดขึ้นในอาณาเขตของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายไม่ได้เป็นคนสัญชาติของรัฐ เหยื่อมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกงสุลจากรัฐที่ออกกฎหมาย สิทธิดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับของรัฐนั้น รวมถึงกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุลระหว่างประเทศ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กงสุลของรัฐที่เหยื่อมีสัญชาติอาจติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบของรัฐเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่อได้ตามกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุลระหว่างประเทศ

ในกรณีที่เหยื่อซึ่งการก่อการร้ายเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่งและเป็นคนสัญชาติของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรให้ความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิของเหยื่อตามกฎหมายระหว่างประเทศ

บทที่ ๑๑ เด็กที่เป็นเหยื่อจากการก่อการร้าย ในกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการก่อการร้าย นอกจากสิทธิและความคุ้มครองที่มีตามกฎหมายนี้ หน่วยงานที่มีอำนาจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามมาตรฐานสากลเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเด็กที่เป็นเหยื่อจากอาชญากรรม โดยให้ความสำคัญกับผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและสิทธิในการแสดงความคิดเห็น กรณีที่ไม่ปรากฏอายุของเด็กแน่ชัดและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเหยื่อนั้นเป็นเด็ก บุคคลนั้นจะได้รับการปฏิบัติด้วยวิธีการสำหรับเด็ก

ตัวอย่างมาตรการคุ้มครองเด็กที่เป็นเหยื่อจากการก่อการร้าย

- ๑) กระบวนการต่าง ๆ จะกระทำผ่านผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมพิเศษ
- ๒) แจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้ทราบโดยเร็ว และครอบครัวและผู้ปกครองตามกฎหมายมีการติดต่อกับเด็กและเจ้าหน้าที่ตลอดกระบวนการ
- ๓) ข้อมูลที่แจ้งให้กับเด็กต้องมีลักษณะที่เข้าใจง่าย
- ๔) การสอบสวนจะดำเนินการด้วยวิธีเฉพาะสำหรับเด็กและจัดให้มีการสอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัว
- ๕) หลีกเลี่ยงขั้นตอนที่ทำให้เด็กต้องรู้สึกตกเป็นเหยื่อซ้ำและคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

บทที่ ๑๒ เหยื่อความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรการสำหรับเหยื่อเป็นไปตามหลักว่าด้วยเหยื่อเป็นศูนย์กลาง (Victim-Centered Approach) โดยผู้ได้รับความรุนแรงทางเพศซึ่งกระทำโดยสมาชิกของกลุ่มก่อการร้ายจะได้รับการยอมรับในฐานะเหยื่อ โดยไม่คำนึงถึงสถานะหรือความเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้าย มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามมาตรการภายใต้กฎหมายนี้และกฎหมายระหว่างประเทศ

กระบวนการและมาตรการต่าง ๆ จะดำเนินการผ่านผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมทางวิชาชีพที่เหมาะสมในการช่วยเหลือเหลือที่มีความอ่อนไหวในประเด็นเกี่ยวกับเพศ นอกจากนี้ อาจจัดให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์เฉพาะด้านสำหรับเหยื่อจากอาชญากรรมทางเพศ เช่น บริการด้านสุขภาพ การเจริญพันธุ์ การคุมกำเนิดฉุกเฉิน การยุติการตั้งครรภ์อย่างปลอดภัย การดูแลทางนรีเวช การดูแลผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

บทที่ ๑๓ เหยื่อการค้ามนุษย์ ผู้ที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จะได้รับความคุ้มครองโดยไม่ถูกควบคุมตัวหรือถูกลงโทษในกรณีที่ได้กระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมาย โดยได้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเนื่องจากอยู่ภายใต้สถานการณ์หรือฐานะของการเป็นผู้ถูกค้ามนุษย์

ความคุ้มครองที่เหยื่อจะได้รับครอบคลุมความช่วยเหลือในการพาออกจากการกักขังหน่วยเหี่ยวบริการด้านสุขภาพ การให้คำปรึกษา และที่อยู่อาศัย การยอมรับสถานะผู้อพยพหรือความเป็นพลเมือง การส่งกลับประเทศต้นทางโดยสมัครใจอย่างปลอดภัย

บทที่ ๑๔ ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ การพลัดถิ่น และการอพยพ เหยื่อจากความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศโดยไม่มีการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ โดยสิทธิดังกล่าวไม่เป็นการจำกัดสิทธิอื่นตามบทบัญญัติภายใต้กฎหมายนี้ รวมถึงความคุ้มครองภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การพลัดถิ่นภายในประเทศและการอพยพระหว่างประเทศเหยื่อจะได้รับความคุ้มครองและการปฏิบัติตามสิทธิภายใต้กฎหมายภายในของประเทศและหลักการชี้แนะว่าด้วยการพลัดถิ่นภายในประเทศขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Guiding Principles on Internal Displacement)^๓

ในกรณีที่เหยื่อไม่ใช่คนสัญชาติ ผู้ลี้ภัย หรือผู้อพยพจะได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือตามกฎหมายผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งหลักห้ามผลักดันกลับ (non-refoulement)

บทที่ ๑๕ การฝึกอบรม กำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการและผู้ปฏิบัติงานนอกภาครัฐให้มีความรู้ การทำความเข้าใจความต้องการของเหยื่อ ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานการคุ้มครองเหยื่อจากการก่อการร้ายอย่างเป็นกลางด้วยความเป็นมืออาชีพ

บทที่ ๑๖ ตัวแทนผลประโยชน์ของเหยื่อและองค์กรภาคประชาสังคม เหยื่อมีสิทธิก่อตั้งองค์กรขึ้นเป็นตัวแทนปกป้องและรักษาผลประโยชน์ โดยองค์กรดังกล่าวจะอยู่ภายใต้กฎหมาย ดำเนินการโดยไม่เลือกปฏิบัติและดำรงอยู่ตามวัตถุประสงค์และความจำเป็นที่มีผลประโยชน์ต่อสาธารณะ

ภาครัฐจะให้การสนับสนุนองค์กรของเหยื่อโดยดำเนินการคุ้มครองจากความเสี่ยงของการถูกข่มขู่หรือคุกคามความปลอดภัย โดยมาตรการดังกล่าวครอบคลุมการจัดให้มียุทธศาสตร์และการ

^๓ เข้าถึงได้ที่ <https://www.unhcr.org/43ce1cff2.pdf>

ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการตอบสนองต่อเหตุภัยที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้าใจ

บทสรุป

ต้นแบบกฎหมายสนับสนุนความต้องการและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการก่อการร้ายเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายระดับชาติของประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ซึ่งได้วางหลักการสำคัญที่มีพื้นฐานมาจากหลักสิทธิมนุษยชนและหลักการเฉพาะสำหรับการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย โดยเฉพาะแนวทางว่าด้วยเหยื่อเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้กับระบบกฎหมายที่หลากหลายของประเทศสมาชิกเพื่อพัฒนากฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองเหยื่อจากการก่อการร้ายที่สอดคล้องกันในระดับสากล